

TIETY - Tietotyötutkinto

Tutkinnon perusteet

1.9.2013

Sisällysluettelo

1 Tutkinnon tavoitteet ja lähtökohdat.....	3
1.1 Tietotyö	3
1.2 Tavoitteet	3
1.3 Yleistä tutkinnosta	3
1.4 Tutkinnon rakenne, laajuus ja ennakkovaatimukset.....	3
2 Tutkinnon suorittaminen ja arviointi	4
2.1 Online- ja näyttökokeet.....	5
2.2 Tutkintoon sisältyvät ryhmätyöt ja etätehtävät	5
3 Tutkinnon moduulit.....	6
3.1 Työ tietoyhteiskunnassa	6
3.2 Yhteistoiminta ja viestintä	7
3.3 Tiedonhaku ja -hallinta	8
3.4 Tietoturva ja tietosuoja	10

1 Tutkinnon tavoitteet ja lähtökohdat

1.1 Tietotyö

Tietotyön määritelmä vaihtelee lähteittäin, ominaista on kuitenkin tiedon vastaanottaminen, käsittely ja esittäminen. Tietotyössä painopiste siirtyy fyysisestä työn tekemisestä tiedon parissa tapahtuvaan työhön ja se edellyttää tyypillisesti hyvää tieto- ja viestintäteknistä osaamista. Tietotyössä suoriutumista edistää soveltuva koulutus ja vuorovaikutustaidot.

1.2 Tavoitteet

TIETY – Tietotyötutkinto on työelämälähtöinen ja soveltava tieto- ja viestintäteknistä osaamista edistävä tutkinto. Tutkinnon tavoitteena on kehittää yhteisöllistä osaamista työyhteisöissä ja organisaatioissa. Tutkinnon suorittaja omaksuu uusia toimintamalleja ja käytänteitä tietotyössä. Suoritettuaan TIETY-tutkinnon hän pystyy toimimaan tehokkaasti ja innovatiivisesti toimialallaan ja omissa työtehtävissään sekä työyhteisössään. Lisäksi suorittaja osaa aktiivisesti etsiä uusia omaa ja organisaation toimintaa kehittäviä ratkaisuja sekä tutkia niiden käyttömahdollisuuksia luovasti ja kriittisesti.

1.3 Yleistä tutkinnosta

Tutkinto noudattaa seuraavia lähtökohtia:

- Tutkinto edistää suorittajan tietotyöosaamista, eli tieto- ja viestintäteknisten välineiden soveltamista ja hyödyntämistä erilaisissa työtilanteissa. Tutkinnossa keskitytään monikanavaisessa toimintaympäristössä tarvittaviin eri työntekijäryhmille soveltuviin yhteisiin valmiuksiin.
- Tutkinto on soveltava, jolloin tutkintoon johtavan koulutuksen aikana osallistujien taidot kytketään konkreettisiin työtilanteisiin ja -tehtäviin.
- Tutkinnon kautta edistetään yksilöiden kykyä toimia ammatillisissa ryhmissä ja verkostoissa tieto- ja viestintäteknologiaa välineenä käyttäen.
- Yhteisöllinen työskentely ja viestintä on keskeisessä asemassa tutkinnon suorittamisessa.
- Tutkinto on monikäyttöinen ja se soveltuu erilaisten kohderyhmien tarpeisiin.
- Moduuleja voi suorittaa myös yksittäin.
- Tutkinto on ohjelmistoriippumaton.

1.4 Tutkinnon rakenne, laajuus ja ennakkovaatimukset

TIETY – Tietotyötutkinto on osa TIEKEN tutkintoperhettä. Tietokoneen ajokortti -tutkinnot tukevat TIETYn suorittamista ja päinvastoin.

Tutkinto muodostuu neljästä moduulista. Tutkintotodistus kirjoitetaan, kun kaikki neljä moduulia on suoritettu hyväksytysti. Tutkinnon moduuleja voidaan suorittaa myös yksittäin. Osasuorituksista kirjoitetaan tarvittaessa opintokortti. Tutkinnon voi täydentää myöhemmin suorittamalla puuttuvat moduulit.

Moduulien suoritus- ja kouluttamisjärjestys on vapaasti valittavissa. Tutkinnon suosituslaajuus on 7,5 opintopistettä.

Tutkinnon moduulit:

1. Työ tietoyhteiskunnassa
2. Yhteistoiminta ja viestintä
3. Tiedonhaku ja hallinta
4. Tietoturva ja tietosuojat

Esitietovaatimuksena TIETY - Tietotyötutkinnon suorittajalla on tietokoneen ja perussovellusohjelmien käyttötaito. Riittävä lähtötaso on @-kortin tasoinen osaaminen. @-kortin tutkinnon perusteisiin voi tutustua osoitteessa <http://www.tieke.fi/@-kortti>

2 Tutkinnon suorittaminen ja arviointi

Koulutuksen alussa koulutuksen tavoitteet ja suunnitelmat käydään läpi yhdessä koulutusryhmän/koulutettavan tahon kanssa. Lisäksi huomioidaan työnantajan tavoitteet suhteessa ryhmän tavoitteisiin. Tavoitteena on antaa tutkinnon suorittajalle selkeä käsitys koko tutkinnon tavoitteista, sisällöistä sekä oman osaamisen tasosta.

Tutkinnon perusteissa on määritelty kaikille moduuleille vähimmäisvaatimukset, jotka tutkinnon suorittaja osoittaa kahdella tasolla:

1. **Ymmärtäminen:** Tutkinnon suorittaja ymmärtää tietotyöhön liittyvät peruskäsitteet.
2. **Soveltaminen:** Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa opittuja taitoja käytännössä. Tämä tarkoittaa soveltavaa teknisten menetelmien hallintaa, työskentelymenetelmien kriittistä tarkastelua ja kykyä niiden kehittämiseen.

Tutkinnon moduulit arvioidaan hyväksyty/hylätty -periaatteella. Arviointi perustuu moduulikohtaisesti online- eli teoriakokeeseen, näyttökokeisiin ja koulutuksen aikaisiin tehtäviin.

Näyttökokeet ja koulutuksen aikaiset tehtävät muodostavat suorituskokonaisuuden, jossa näyttökokeen osuus on 80 % suorituksesta ja tehtävien osuus 20 %. Tehtävät voivat olla moduulikohtaisia tai useamman moduulin kattavia laajempia kehitystehtäviä.

Koulutuksen aikaiset tehtävät

- määritetään koulutuksen alussa
- osallistujan työhön, työtapoihin, työyhteisöön liittyen

pari- ja ryhmätehtävät

yksilö-
tehtävät

Henkilökohtaiset kokeet

Online -koe

- moduulissa 1 Työ tietoyhteiskunnassa
- monivalintoja ja avoimia kysymyksiä
- koeaika 45 minuuttia

Näyttökokeet

- moduuleissa 2 - 4
- soveltavia, työtilanteiden omaisia tehtäviä
- koeaika 2 tuntia

Kuva 1: TIETY - Tietotyötutkinnon suoritustavat

2.1 Online- ja näyttökokeet

Moduuli 1, Työ tietoyhteiskunnassa, suoritetaan online-kokeena, jonka kestoaika on 45 minuuttia. Online-kokeessa on käsitteitä ja teoriaa testaavia monivalintakysymyksiä sekä ymmärtämistä testaavia avoimia kysymyksiä. Online-kokeen läpäisyvaatimus on 75 %.

Moduulien 2 - 4 arviointi perustuu moduuleihin liittyviin tehtäviin ja näyttökokeisiin. Pääpaino osaamisen arvioinnissa on näyttökokeissa eli työelämälähtöisissä soveltavissa tehtävissä. Näyttökokeita valmisteltaessa pyritään huomioimaan tutkinnon suorittajien työympäristö.

Näyttökokeen kesto on 2 tuntia ja sen läpäisyvaatimus on 90 %. Näyttökokeissa saa käyttää apuna muistiinpanoja, ohjekirjoja, käsikirjoja ja internetiä.

2.2 Tutkintoon sisältyvät ryhmätyöt ja etätehtävät

Tutkintoon valmistava koulutus sisältää moduulikohtaisesti koulutuksen aikana määriteltäviä tehtäviä, jotka ovat suorittajan työhön, työtapoihin ja työyhteisöön liittyviä. Ne voidaan tehdä yksilö-, pari- tai ryhmätehtävinä. Tehtävät ovat osa tutkinnon suorittamista.

3 Tutkinnon moduulit

3.1 Työ tietoyhteiskunnassa

Moduulin tavoitteena on edistää osallistujien yleistä tietotyöosaamista. Siinä käsitellään tietotyöhön ja TIETY – Tietotyötutkintoon liittyvät yleiset peruskäsitteet, luodaan katsaus tutkintovaatimusten sisältämiin teknologioihin ja käsitellään tietoyhteiskuntailmiöiden ja työn muutosta tutkinnon suorittajan omista lähtökohdista käsin.

Keskeistä on oppia tunnistamaan teknologian kehityksen mahdollistama toimintatapojen kehittäminen ja muuttaminen omassa työssä ja työympäristössä. Osallistuja oppii tieto- ja viestintäteknologisten välineiden soveltamista omaan työhönsä ja saa kokemuksia verkkotyöskentelystä.

Vähimmäisvaatimukset

Tutkinnon suorittaja kykenee soveltamaan oppimaansa omaan työhönsä. Lisäksi hän osaa verrata työtään, työyhteisöään, työskentelytapojaan ja käytänteitään laajempiin kehitystrendeihin ja yleisiin tietoyhteiskuntailmiöihin. Tutkinnon suorittaja hallitsee peruskäsitteet kuten etätyö, verkkotyöskentely, yhteisöllinen media ja ajanhallinta.

Hän ymmärtää, mitkä tekijät vaikuttavat oman osaamisen kehittämiseen, jaksamiseen ja hyvinvointiin tietotyössä ja tunnistaa oman työnsä muutoksesta nousevia osaamistarpeita. Lisäksi hän osaa vertailla eri työskentelytapoja sekä tiedostaa uuden teknologian mahdollisuuksia yhteisöllisessä työskentelyssä. Tutkinnon suorittaja tuntee verkko-työskentelyn ja ajanhallinnan periaattet ja pystyy hyödyntämään niitä omassa työskentelyssään.

Moduulin keskeinen sisältö:

1. Tietotyö
 - työn ja työn organisoinnin muutos
 - uudet työtavat ja teknologia
 - tietoyhteiskunta ja työelämän muutos
 - oma työ ja sen muutos
2. Tieto- ja viestintäteknikka osana ammattitaitoa
 - teknologian tuoma lisäarvo työhön
 - teknologia työskentelyn tukena
 - esteet teknologian hyödyntämiselle
 - läsnätyö, etätyö ja joustavat työn järjestelyt
3. Oman osaamisen kehittäminen
 - oppiminen/työskentely verkossa ja verkostoissa
 - oppimisympäristöjen/virtuaalityötilojen hyödyntäminen
 - verkkotyöskentelyn hyödyntäminen
 - osaamisen jakaminen työyhteisössä
4. Hyvinvointi työyhteisössä
 - jaksaminen tietotyössä
 - fyysisen ja psyykkisen työhyvinvoinnin merkitys
 - ergonomia, laitteet ja työskentelyolosuhteet
 - työaika ja vapaa-aika; sovitut käytännöt

5. Ajan- ja tehtävien hallinta
 - ajanhallinta ja ajanhallinnan välineet
 - ajankäytön ja resurssien suunnittelu
 - työtehtävien priorisointi
 - jaetut kalenterit ja synkronointi
6. Yhteisöllinen työskentelytapa
 - viestintäkulttuuri
 - yhteisöllinen media
 - netiketti
 - yhteiset työkäytännöt
 - verkkotyöskentely ja verkkokokoukset

Suoritustapa: Online-koe, jonka kesto on 45 minuuttia.

3.2 Yhteistoiminta ja viestintä

Toimiva viestintä ja yhteiset käytännöt ovat keskeinen osa organisaation menestyksellistä yhteistoimintaa, jossa yksilö osallistuu tehtävien tekemiseen ja päämäärien saavuttamiseen yhteistyössä muiden kanssa. Aiheisiin liittyvät teknologiat ja käytänteet sekä toiminta verkkoyhteisöissä ovat keskeisiä.

Moduulin tavoitteena on oppia hyödyntämään yhteisöllisen median mahdollisuuksia ja työkaluja. Tavoitteena on edistää suorittajan luovia mediataitoja, oman tiedon tuottamisen kykyä sekä tiedon julkaisemisen taitoja sekä edistää viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämistä yhteisöissä.

Vähimmäisvaatimukset

Tutkinnon suorittaja tiedostaa viestinnän yhteyksien, viestintäkulttuurien ja -käytänteiden vaikutuksen viestinnän ja tiedon jakamisen sujuvuuteen. Hän tiedostaa teknisten ympäristöjen mahdollisuudet ja niiden erot viestinnässä sekä tunnistaa uudet viestinnän teknologiat käsitteinä. Tutkinnon suorittaja ymmärtää, mitä asioita täytyy ottaa huomioon toimittaessa verkossa, viestittäessä ryhmässä tai verkostoissa.

Tavoitteena on ymmärtää toimivan viestinnän kanavat ja työkalut sekä oppia hyödyntämään niitä. Tutkinnon suorittaja ymmärtää uuden tiedon tuottamisen merkityksen työssään ja tietää, mitä tiedon julkaisu eri kanavissa edellyttää.

Moduulin keskeinen sisältö:

1. Viestintäkulttuuri ja vuorovaikutus työssä
 - viestinnän julkisuuden rajat
 - virallinen ja epävirallinen viestintä
 - sisäinen ja ulkoinen viestintä
 - viestintäkäytännöt ja netiketti
 - vuoropuhelu ja vastavuoroisuus

2. Viestinnän ja yhteistoiminnan ympäristöt – uudet viestinnän teknologiat
 - yhteisöllinen media ja monikanavaisuus viestinnässä
 - viestinnän teknologiat, työkalut ja menetelmät
 - toiminta verkkoyhteisöissä
 - hiljaisen tiedon jakaminen
3. Yhteisöllinen tiedon tuottaminen
 - uuden tiedon merkitys
 - yhteisöllinen tiedon tuottaminen
 - wikitekniikka, blogitekniikka
 - verkkopohjaiset jaetut tiedostot
 - kuva, ääni, video ja multimedia tiedon muotoina
 - erimuotoisen tiedon yhdistäminen, portaalit
4. Tiedon julkaiseminen
 - julkaisujärjestelmät ja niiden hyödyntäminen
 - yhteisöllisen median kanavat
 - organisaatiokohtaiset käytännöt
 - esteettömyys
5. Esitykset viestintätilanteina
 - esitysten ydinsisältö, visualisointi ja esitysmenetelmät

Suoritustapa: Näyttökokeen kokonaiskesto on 2 tuntia. Näyttökokeessa saa käyttää muistiinpanoja ja muuta oppimateriaalia.

Lisäksi moduulisuoritus edellyttää kouluttajan kanssa sovittavien yksilö-, pari- tai ryhmätehtävien suorittamista.

3.3 Tiedonhaku ja -hallinta

Moduulin tavoitteena on kehittää suorittajan valmiuksia tiedonhaun menetelmien soveltamiseen omassa työssä, tiedon saavuttamisessa sekä tiedon ja tietolähteiden arvioinnissa. Moduulissa korostetaan aktiivisen ja kriittisen asenteen omaksumista tiedonhaussa. Samalla parannetaan suorittajan valmiuksia hahmottaa informaation ja tiedon välistä suhdetta.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää tiedonhallinnan ja dokumentoinnin tärkeyden organisaation tietopääoman kartuttamisen ja tiedon saatavuuden näkökulmasta. Hän on valmiudet kehittää tiedonhallintaa omassa työyhteisössään.

Vähimmäisvaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee tiedonhakuun liittyvät käsitteet kuten asiasana, hakukone ja tietokanta. Hän ymmärtää tiedonhaun eri välineiden ja kanavien peruserätykset, mahdollisuudet ja rajoitteet erityyppisen tiedon haussa.

Tutkinnon suorittaja osaa tiedon luotettavuuden arvioinnin periaatteet sähköisissä tiedonhaku-ympäristöissä. Hän osaa jakaa tietoa yhteisökeskeisellä tavalla. Hän ymmärtää tiedonhallinnan keskeiset ongelmat, mobiililaitteiden hyödyt ja haasteet sekä pystyy itsenäiseen ongelmanratkaisuun yhteisön pelisääntöjen puitteissa. Hän hallitsee

pilvipalveluiden käytön perusteet tiedon tallentamisessa ja jakamisessa sekä osaa hyödyntää niitä omassa työssään.

Moduulin keskeinen sisältö:

1. Tiedonhaun kanavat ja tekniikat
 - asiasanat ja niiden käyttäminen
 - hakukoneet, hakutermit ja operaattorit
 - erimuotoisten sisältöjen hakeminen
 - eri lähteiden käyttäminen tiedonhaussa
 - luotettavat portaalit
2. Tiedon luokittelun, asiasanojen ja rss-syötteiden hyödyntämien tiedon kokoamisessa
 - tietokannat, käsitteet ja tietokantojen käyttäminen (tiedon suodattaminen)
3. Tiedon arvioiminen ja kriittinen medialukutaito
 - tiedon luotettavuuden tekijät
 - tiedon luotettavuuden arvioiminen ja lähdekritiikin soveltaminen
 - tärkeän ja hyödyllisen tiedon löytäminen
4. Tiedon hallinta ja varastointi työyhteisössä
 - tiedon jakamisen käytännöt, pilvipalvelut tiedon tallentamisessa ja jakamisessa
 - jaetut resurssit ja tiedonhallinnan välineet
 - tiedon saavutettavuus
 - luokitteleminen, nimeämiskäytännöt, arkistointi ja metatietojen käyttäminen
 - asiakirjamallien, yhteisten pohjien ja raportoinnin merkitys
 - tiedon hallinnan ja käytäntöjen dokumentointi
5. Metatieto
 - metatiedon merkitys
 - metatietojen luominen ja muokkaaminen eri kanavissa

Suoritustapa: Näyttökokeen kokonaiskesto on 2 tuntia. Näyttökokeessa saa käyttää muistiinpanoja ja muuta oppimateriaalia.

Lisäksi moduulisuoritus edellyttää kouluttajan kanssa sovittavien yksilö-, pari- tai ryhmätehtävien suorittamista.

3.4 Tietoturva ja tietosuoja

Moduulin tavoitteena on tietoturvaan liittyvien riskien tunnistamisen ja tietoturvalmiuksien lisääminen työyhteisössä. Sisällössä keskitytään turvalliseen ja vastuulliseen toimintaan. Moduulin tavoitteena on riskien tunnistaminen ja välttäminen sekä luotettavuuden ja luottamuksen edistäminen tietotyössä ja organisaatiossa.

Vähimmäisvaatimukset

Tutkinnon suorittaja tiedostaa työympäristöön liittyvät tietoturvariskit ja osaa suojautua niiltä. Hän tuntee myös tietoturvaan ja -suojaan liittyvän lainsäädännön perusteet ja tunnistaa hyviä toimintamalleja riskien minimoimiseksi. Hän ymmärtää yksilön vastuullisen toiminnan ja työyhteistön tietoturvaohjeistuksen merkityksen. Lisäksi hän tunnistaa tiedon omistajuuteen ja tekijänoikeuksiin liittyvät ongelmat.

Moduulin keskeinen sisältö:

1. Tietoturvariskit ja niiden tunnistaminen
 - inhimilliset tekijät
 - tekniset tekijät
 - organisatoriset tekijät
 - tietomurrot ja niiden ominaispiirteet
2. Tietoturvariskeiltä suojautuminen
 - käyttäjätunnukset ja salasanat
 - viruksilta ja haittaohjelmilta suojautuminen
 - salausmenetelmien ymmärtäminen
 - mobiililaitteiden tietoturva
 - työryhmätyöskentelyn riskit
 - tietojen varmistaminen ja palautus
 - pilvipalveluiden erityispiirteet ja jaettu tieto suljetuissa ja avoimissa verkoissa
3. Pelisäännöt ja lainsäädäntö
 - avoimuuden kulttuuri ja sen rajat
 - yksilöiden ja yhteisön rooli verkossa
 - työyhteisön SoMe-ohjeistus eli ohjeet yhteisöllisen median käyttöön
 - tietosuoja
 - rekisterit ja salassapito
 - työntekijän oikeudet ja velvollisuudet tietotyössä
 - lisenssikäytänteet
4. Tiedon käyttöoikeudet
 - tekijänoikeudet
 - erilaiset käyttöoikeudet sisältöön

Suoritustapa: Näyttökokeen kokonaiskesto on 2 tuntia. Näyttökokeessa saa käyttää muistiinpanoja ja muuta oppimateriaalia.

Lisäksi moduulisuoritus edellyttää kouluttajan kanssa sovittavien yksilö-, pari- tai ryhmätehtävien suorittamista.